

ҳал этиш имконини берадиган қондани ўз ичига олмаса, тадбиркорлик фаолиятининг тегишли соҳасида пайдо бўлган ва кенг қўлланилаётган ҳаракат аналогия бўйича меъёрларни қўллашни тўхтатиб қўяди, агар тажрибанинг мазмунини томонлар учун мажбурий бўлган қонунчилик қоидалари билан ёки ўз шартномалари қоидалари билан зиддиятга киришмаса.

Қонун аналогияси бўйича фуқаролик қонунчилигини қўллаш йўли билан номланмаган шартномани ҳуқуқий жиҳатдан таъминлаганда, улар ўртасида тўқнашув пайдо бўлмаслиги учун меъёрий ҳужжатлар таъсирини мувофиқлаштириш зарур. Шу билан бирга қуйидаги қоидаларни назарда тутиш лозим. Агар ФК унинг тегишли моддаси таъсирига шундай шарт билан имкон берса, яъни, агар қонун (бошқа ҳуқуқий ҳужжат) бошқа нарсани назарда тутмаса, унда ФК меъёрларининг таъсири кўриб чиқилаётган масалага нисбатан фақатгина субсидиар, яъни ёрдамчи аҳамиятга эга бўлиши лозим. Қонун меъёрлари амалда деб тан олинган ҳолатда, фақат агар бошқаси ФК кўрсатилмаган тақдирда – устунлик Фуқаролик кодекси томонида бўлади. Агарда Кодекс тегишли бобда мавжуд бўлган меъёрлар билан бирга бошқа (махсус) қонун меъёрларини ҳам қўллашни назарда тутса, аммо қайси бири кўпроқ таъсирга эга эканлигини кўрсатмаса, бундай ҳолатда ФК «*primus inter pares*» тенглар ўртасида биринчи сифатида тавсифловчи умумий қондани қўллаш лозим. ФК дан ташқарида номланган шартномадан қонун аналогияси йўли билан номланмаган шартномани тартибга солиш учун фойдаланиш мумкин, агар қонун чиқарувчи шунга ўхшаш турдаги шартномаларга бағишланган ҳужжатга ФК биринчи қисмида тартибга солинмаган “ва шу билан бирга қонунда (бошқа ҳуқуқий ҳужжатда) бошқа ечимнинг имконияти тўғрисида қўшимча изоҳ берилмаган ечимни қўшган бўлса” [2; 410–411-с].

Хулоса тариқасида мамлакатимиз қонунчилигини, айниқса фуқаролик муносабатлари соҳасидаги қонунчиликни доимий такомиллаштириб бориш, бугунги, ўзгаришларга бой бўлган давримизнинг талабларидан бири бўлиб, бу йўналишда янги, муқаддам қонунчиликда мавжуд бўлмаган муносабатларни “легаллаштириш” қонун ижодкорлигининг тегишли эътибор талаб қилидиган қисми эканлигини яна бир бор таъкидлаш лозим бўлади.

Адабиётлар рўйҳати:

1. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга первая: общие положения. М.: “Статут”, 2002. – 640 с.
2. Емельянов В.И. Разумность, добросовестность, незлоупотребление гражданскими правами. - М.: «Лекс-Книга», 2002. – 280 с.
3. Иванова Б.А. Некоторые проблемы реализации принципа социальной справедливости, разумности и добросовестности в обязательственном праве. ЭБД “Консультант Плюс”. – 386 с.
4. Романец Ю.В. Система договоров в гражданском праве России. - М.: Юрист, 2004. – 480 с.
5. Танага А.Н. Принцип свободы договора в гражданском праве России. - СПб.: «Юридический центр Пресс», 2003. – 410 с.
6. Шершеневич Г.Ф. Курс торгового права. Т.Н: Товар. Торговые сделки. - М.: “Статут”. 2003. – 920 с.

Б.Исмоилов,
Мустақил изланувчи

МЕҲНАТНИ МУХОФАЗА ҚИЛИШ ВА УНИ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТЛАРИ

Аннотация: мақолада меҳнат мухофазаси ва унинг ҳуқуқий кафолатлари атрофлича таҳлил қилинди. Меҳнат мухофазасини ривожлантириш бўйича бир неча илмий-амалий таклифлар билдирилди.

Калит сўзлар: меҳнат мухофазаси, корхона ва ташкилотлар, ишчи ходимлар.

Аннотация: в статье подробно проанализированы вопросы охраны труда и его правовые гарантии. Был внесен ряд научно-практических предложений по развитию охраны труда.

Ключевые слова: охрана труда, предприятия и организации, рабочие.

Annotation: the article analyzes in detail the issues of labor protection and its legal guarantees. A number of scientific and practical proposals were made for the development of labor protection.

Keywords: labor protection, enterprises and organizations, employees.

Юртимизда тобора ривожланиб бораётган бозор иқтисодиёти меҳнат муносабатларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш миҳанизмининг янада мукамаллаштиришни тақозо этмоқда. Меҳнат муносабатларининг меҳнат қонунчилиги асосида ташкил этилиши аҳоли даромадларининг кафолатланганлигини таъминлаб, уларнинг турмуш тарзи сифат даражасини ошишига хизмат қилади. Кейинги йилларда ҳужалик юритувчи субъектлар тадбиркорликка оид иш-фаолияти ҳуқуқий шакллариининг ўзгариб бориши оқибатида меҳнат бозори, шунингдек, меҳнат муносабатларини маълум ҳуқуқий норматив актлар билан тартибга солиш мамлакатимиз олдида турган муҳим масалалардан бирига айланди. Турли корхона ва ташкилотларда, шунингдек хусусий тадбиркорлик ва кичик бизнес субъектларида ёлланиб ишлаётган фуқароларнинг ҳаётини, саломатлигини ҳамда бошқа қонуний манфаатларини ижтимоий-иқтисодий мухофаза қилиш давлат сиёсатининг долзарб вазифаларидан бири хисоблана бошлади.

Меҳнатни мухофаза қилиш – меҳнат жараёнида инсоннинг хавфсизлиги, ҳаёти ва соғлиги, иш қобилияти сақланишини таъминлашга доир ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, ташкилий-техникавий, санитария-гигиена, даволаш-профилактика реабилитация тадбирлари ҳамда воситалари тизимидир) [1]. Ўзбекистон республикаси конституциясининг 13-моддасида таъкидланганидек, Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият хисобланади. Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади) (2). Бош қомусимизда келтирилганидек, инсон ҳаёти, саломатлиги ва хавфсизлиги энг олий қадрият хисобланади. Меҳнат муносабатларида ҳам бу қоидаларнинг устувор эканлиги меҳнат қонунчилигида кўзда тутилган қатор вазиятларни ижобий ҳал этилишида ёрдам беради.

Яъни корхоналар, ташкилотлар, хужалик юритувчи субъектлар фаолиятида ички ижтимоий муҳит мувозанатини сақланиб туришлигини таъминлайди. Фикримизча, меҳнат қилиш эркинлигининг қонуний кафолатланиши адолатли меҳнат шарт-шароитларининг яратилиши меҳнат муҳофазасини ҳуқуқий тартибга солишнинг энг муҳим белгилари ҳисобланади. Зеро, Бош қомусимизнинг 37-моддасида келтирилганидек, (ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир). (1). Меҳнат қонунчилигимизда ишчи ходимларнинг хусусан, вояга етмаганлар, ногиронлиги бўлган шахслар, пенсионерлар, ёш болалар ва ҳомиладор аёллар меҳнатини ҳуқуқий ҳимоя қилинганлиги мамлакатимизда меҳнат муҳофазаси комплекс равишда йулга қўйилганлигидан далолат бериб туради. Ўйлашимизча, меҳнатни муҳофаза қилишда қуйидаги жиҳатлар муҳим омил бўлиб саналади. А. Эркин меҳнат қилишнинг ҳуқуқий кафолатланганлиги; бу ерда барча шахсларнинг ўз жисмоний ва интеллектуал имкониятларидан келиб чиққан ҳолда қулай иш жойи ва касбий турларини ихтиёрий тарзда белгилаш назарда тутилади. Б. Ишчи ходимларнинг шахсий дахлсизлик ва санитар-гигиеник хавфсизлиги; бу ерда корхона, ташкилот ҳамда хужалик юритувчи субъектларда ўз иш-фаолиятларини олиб бораётган шахсларнинг иш вақтида жисмоний ва руҳий босимлардан ҳимоя қилиниши шунингдек, уларнинг санитар-гигиеник ҳолатларини мунтазам назорат қилиб борилиши, иш жараёнида техник хавфсизлик чора-тадбирларини кўрилиши кўзда тутилади. В. Дам олиш ҳуқуқининг қонуний кафолатланганлиги; (ёлланиб ишлаётган барча фуқаролар дам олиш ҳуқуқига эгадирлар. Иш вақти ва ҳақ тўланадиган меҳнат таътилининг муддати қонун билан белгиланади) [1]. Г. Ишчи ходимга иш вақтида етказилган зарарнинг моддий томондан қопланиб берилишлиги; (ходимни иш берувчи ҳудудида ҳам унинг ташқарисида ҳам ўз меҳнат вазифаларини бажариши билан боғлиқ ҳолда шу жумладан иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига келаётган ёки ишдан қайтаётган вақтда меҳнатда майиб бўлиши ва соғлигининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ходимни бошқа ишга ўтказиш заруратида ёхуд касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки бутунлай юқотишига, вафот этишига сабаб бўлган ҳодисалар юз берганда етказилган зарар учун иш берувчи томонидан моддий қопланади) [2]. Д. Меҳнат муносабатларини меҳнат шартномалари билан ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солинишлиги; Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 72-моддасида айtilганидек, (меҳнат шартномаси ходим билан иш берувчи ўртасидаги муайян мутахассислик, малака ёки лавозимга оид ишни ички меҳнат тартибига бўйсинган ҳолда тарафлар келишуви, меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар билан белгиланган шартлар асосида ҳақ эвазига бажариш ҳақидаги келишувидир) [3]. Бундай ҳуқуқий кафолатланган келишувларнинг шартномаларнинг иш берувчи ва ходим ўртасида тузилиши иккала тарафнинг ҳам ҳуқуқ ва мажбуриятларининг таъминланишини кўрсатади.

Миллий қонунчилигимизда меҳнатга оид муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиб турувчи қатор қонун ва қонуности ҳужжатлари мавжуд. (Ўзбекистон

Республикаси Конституцияси, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси, Ўзбекистон Республикаси “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонуни) шулар жумласидандир. Меҳнатни муҳофаза қилиш (техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси) қоидалари уч турга бўлинади, улар:

- ишлаб чиқариш (хизматлар)нинг барча тармоқлари учун ягона бўлган қоидалар;
- тармоқларaro қоидалар;
- тармоқ қоидалари.

Меҳнатни муҳофаза қилишга оид йўриқномаларни намунавий (асосий касбдаги ходимлар учун давлат органлари томонидан ишлаб чиқилган) ҳамда локал (корхона ва ташкилотнинг ўзида ишлаб чиқилган) [2] турларга бўлиш мумкин.

Меҳнат муносабатларини тартибга солиб турувчи ҳуқуқий нормаларнинг ўз таъсир доирасига мувофиқ таснифланиши уларнинг соҳа амалиётида ортиқча хатолик ва тушунмовчиликларсиз тадбиқ этилишлигида ёрдам беради. Умуман олганда, иш берувчилар, корхона, ташкилот раҳбар аъзолари ходимларни ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисалар ва касб касалликларидан мажбурий ижтимоий суғурта қилиш;

ходимларни меҳнатни муҳофаза қилиш талаблари билан таништириш;

касаба уюшмалари ёки бошқа ваколатли органлар билан келишган ҳолда ходимлар учун меҳнатни муҳофаза қилиш бўйича йўриқномалар ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

корхонанинг фаолиятининг ўзига хос жиҳатларига тааллуқли меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига оид норматив- ҳуқуқий ҳужжатларнинг тўлиқ мавжудлигини таъминлаш.

Вазирлик, идора ва ташкилотлар Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши билан келишиб ўзлари тасдиқлайдиган низомга мувофиқ меҳнатни муҳофаза қилиш ишларини мувофиқлаштириб боришлари зарур. Чунки корхона ташкилотлар раҳбар ходимларининг иш жараёнини ишхонанинг ички тартиб қоидалари ҳамда соҳавий қонун ҳужжатлари асосида ташкил этмаслиги уша ерда ўз меҳнат фаолиятини олиб бораётган шахсларнинг меҳнат муҳофазасини таъминлашда маълум ноаниқликлар келтириб чиқаради ва турли кўринишлардаги ҳуқуқбузарликлар содир этилишида сабаб бўлиши турган гап. Табиийки, бу корхонанинг жавобгарликка тортилишига олиб келади.

Раҳбар ходимлар ўз корхоналарида соғлом, хавфсиз ишчан муҳитни яратишларида кенг имкониятлар берилиши билан бирга қатъий белгилаб қўйилган талаблар ҳам мавжуд. Иш берувчилар олдида қўйиладиган энг катта ва муҳим масалалардан бири бу ишчи ходимларнинг саломатлигини бир маромда ушлаб туриш десак муболаға бўлмайди. Ходимларнинг саломатлигини назорат қилиш ташкилот раҳбарияти ёки иш берувчи ва касаба уюшмаси, соғлиқни сақлаш органлари билан биргаликда ҳар йили амалга оширилиши шарт. Корхона мутасаддилари тегишли тиббиёт муассаса вакиллари билан ҳамкорликда даврий тиббий кўрикдан ўтиши лозим бўлган ходимларнинг рўйхатини тузиш ҳамда ходимларнинг тиббий кўрикка келишини таъминлаши, ташкилотларда ходимларнинг соғлигини назорат қилиш, ходимларни ишга қабул қилишда дастлабки ва даврий тиббий кўрикдан ўтказишни ташкил этиш қонунлар билан

қатъий белгиланган. Бундай тиббий текширувларнинг тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган ҳўжалик юритувчи субъектлар ишчи ходимлари миқёсида олиб боришлиги бир томондан корхона иш-фаолиятини тўлақонли соғлом муҳитда олиб боришлигини таъминласа, иккинчи томондан корхона томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг тулиқ санитар-гигиеник талабларга жавоб бера олишини истеъмолчилар учун бу товарларнинг хавфсиз ва ишончли бўлишлигини кафолатлайди. Меҳнат муносабатларини тартибга солишда халқаро ҳуқуқий нормалар шунингдек миллий меҳнат қонунчилигимиз меъёрлари муҳим аҳамият касб этади. Меҳнатни муҳофаза қилишда давлат сиёсати асосий юналишларининг аниқ белгиланганлиги фикримизни мантиқан тасдиқлайди. Меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий юналишлари қуйидагилардан иборат: ходимнинг ҳаёти ва соғлиги устиворлигини таъминлаш; меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги дастурларни ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш; давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг маҳаллий давлат ҳокимияти органлари меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш; барча ташкилотлар учун меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасидаги талабларни белгилаш; меҳнатни муҳофаза қилишга оид талабларга риоя этилиши устидан давлат назорати текширувини амалга ошириш; ходимларни ҳимоя қилувчи хавфсиз техник воситаларни ишлаб чиқилишини ва жорий этилишини рағбатлантириш; ишлаб чиқаришда бахтсиз ҳодисалардан жабрланган ёки касб касаллигига чалинган ходимларни ижтимоий ҳимоя қилиш; халқаро ҳамкорликни амалга ошириш [2].

Кўриниб турибдики, давлат сиёсати асосий юналишларининг меҳнат муносабатлари масалаларини тўлиқ қамраб олишга қаратилганлиги бу соҳанинг мунтазам ўзгариб бориши натижасида доимий ислохотлар ўтказилиб турилишига талабгор эканлигини билдиради. Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти мухтарам И.А.Каримов эътироф этиб ўтганларидек, “Ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш, иқтисодиётнинг етакчи тармоқларини жадал янгилаш биз учун энг муҳим устувор вазифа сифатида изчил давом эттирилади” [3].

Таъкидлаб ўтмоқчи бўлганимиз шуки, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган корхона ташкилотлар вақт ўтиши билан технологик воситалар билан боғлиқ бўлган имкониятларини кенгайтириб боришади. Бу табиийки, корхоналарда ўз иш-фаолиятини олиб бораётган ишчи ходимларнинг технологик хавфсизликка бўлган талабини янада кучайтиради. Ҳеч кимга сир эмаски, ҳар қандай техник восита киши саломатлигига қисман бўлсада салбий таъсир ўтказади. Бу эса, жойларда меҳнат қилаётган ишчи ходимларнинг соғлигини сақлаб қолишга, қолаверса уларнинг саломатлигида иш билан алоқадор ҳолатда юзага келган муаммоларни ҳал этиш бўйича зарурий чора тадбирлар кўрилишини тақозо этади.

Меҳнатни муҳофаза қилиш масаласида энг муҳим жиҳатлардан бири бу меҳнатни муҳофаза қилишга оид қонунчиликка риоя этилиши устидан назорат ўрнатишдир. Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунчиликка риоя қилиниши устидан назорат қилувчи махсус давлат органлари қаторига Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза

қилиш вазирлигининг давлат меҳнат ҳуқуқ инспекцияси, “Саноатгеоконтехназорат” давлат инспекцияси, “Ўздавэнергоназорат” инспекцияси, “Ўсанэпидемназорат” идораларини киритиш мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг “Прокуратура тўғрисида”ги (янги тахрирдаги) қонуни 1-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қонунлар (жумладан, “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги қонунлар)нинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар амалга оширадилар.

Вазирликлар, идоралар ва ижро ҳокимияти органлари ўзиг бўйсунувчи ташкилотларда меҳнат тўғрисидаги қонун ва бошқа қонуности ҳужжатларига риоя қилиниши устидан ички идоравий давлат назоратини амалга оширадилар. Касаба уюшмалари меҳнатни ҳуқуқ ва техника бўйича инспекторлари билан ҳамкорликда меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатлари, меҳнатни муҳофаза қилишга оид бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга риоя қилиниши устидан назоратни амалга оширадилар. Ўйлашимизча, меҳнатни муҳофаза қилишда назорат функциясининг кенг қўлланилиши ишлаб чиқариш соҳаларининг барча жабҳаларида қўллаб ҳуқуқбузарликларнинг бир қатор қонунсизликларсодир этилишининг олдини олади. Айрим корхоналарда жойларда ишлаётган ишчи ходимларнинг қулай техник хавфсиз шарт-шароитларда ишламаётганлиги; ишчи ходимларнинг махсус хизмат формаси ва иш ускуналари билан етарли таъминланмаганлиги; корхона ташкилотларда меҳнат қилаётган шахсларнинг ўз вақтида ойлик маош билан таъминланмаётганлиги шулар жумласидандир. Назорат – меҳнатни муҳофаза қилишни бошқаришдаги муҳим функция бўлиб, у қуйидагиларни ўз ичига олади:

- иш жойлари ҳолати ва уларнинг меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига мувофиқлиги;
- меҳнат ва меҳнатни муҳофаза қилишга оид қарорлар, норматив ҳужжатлар, давлат стандартлари ва қоидаларига риоя қилиш;
- меҳнатни муҳофаза қилишни бошқаришга оид вазифаларни амалга ошириш;
- ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ўз вақтида ва тўғри текшириш;
- меҳнатни муҳофаза қилишга оид буйрқ, фармойиш, кўрсатмалар, ялпи, жорий ва тезкор режалардаги тадбирларни бажариш;
- меҳнатни муҳофаза қилишга ажратилган маблағлар харажатларининг тўғрилиги. [4].

Юқорида қайд этилган фикрларни умумлаштириб хулоса қиладиган бўлсак, меҳнат муҳофазасини ташкил этишда миллий ва халқаро меҳнат қонунчилиги ҳамда давлат стандартларига риоя қилинса, соҳада мажбурий давлат назоратининг олиб боришлиги кафолатланса бир томондан орттирма касбий касалликларнинг олди олинган, иккинчи бир томондан эса, аҳоли орасида орттирилган ногиронликни олди олинган бўлар эди. Якуний фикр сифатида меҳнатни муҳофаза қилиш ва уни ҳуқуқий тартибга солиш масаласида қуйидаги таклифларни келтириб ўтишни жоиз деб билдик.

1. Барча корхоналарда бахтсиз ҳодисаларга олиб келиши мумкин бўлган эҳтимолли вазиятларни ўрнатиш ишчи гуруҳлар фаолиятини ташкил қилиш;

2. Ногиронлиги бўлган шахслар ёки хомилдор аёллар ишлаётган корхоналарда шахсларнинг жисмоний ҳолатидан келиб чиққан ҳолда махсус шарт-

шароитларни яратиб бериш механизмини мукаммаллаштириш;

3. Меҳнатни муҳофаза қилишда назорат ва жавобгарлик механизми янада такомиллаштириш;

Адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.

2. Ўзбекистон Республикасининг “Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги Қонуни.

3. Каримов И.А. Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодийтимизни барқарор ривожлантириш йўлида. —Т.: “Ўзбекистон”, 2008. Т. 16. – 368 б.

4. Исрайлов Б.А., Атажанова Д.С. Меҳнатни муҳофаза қилиш ва уни ҳуқуқий тартибга солиш. Ўқув қўлланма —Тошкент: —2012. – 120 б.

А.Матмуратов,
ТДЮУ катта ўқитувчиси

АДВОКАТ СТАЖЁРИ ВА УНИНГ СТАЖИРОВКА ЎТАШИ БИЛАН БОҒЛИҚ АЙРИМ МУАММОЛИ ЖИҲАТЛАРИ ТАҲЛИЛИ: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА МДҲ ДАВЛАТЛАРИ ҚОНУНЧИЛИГИ МИСОЛИДА

Аннотация: мақолада адвокат стажёри ва унинг стажировка ўташ тартиби ва муддатлари хориж тажрибаси асосида таҳлил этилган. Олиб борилган илмий тадқиқот натижасида адвокат стажёри фаолиятини тартибга солишчи қонун ҳужжатларини такомиллаштиришга оид таклифлар берилган.

Калит сўзлар: адвокатура, адвокат мақоми, малака имтиҳони, адвокат мақомига эга бўлиш тартиби, адвокат мақомига эга бўлишга талабгор шахсининг стажировка ўташи.

Аннотация: в статье проанализированы деятельность стажера адвоката, порядок и сроки прохождения стажировки на основе зарубежного опыта. В результате проведенных исследований даны предложения по совершенствованию законодательства, регулирующего порядок организации деятельности стажера адвоката.

Ключевые слова: адвокатура, правовой статус адвоката, квалификационный экзамен, порядок приобретения статуса адвоката, стажировка претендентов на приобретение статуса адвоката.

Annotation: the article analyses the activities of the advocate's trainee, the procedure and terms of the internship on the basis of foreign experience. As a result of the studies carried out, proposals were made to improve the legislation regulating the procedure for organizing the activities of an intern advocate.

Keywords: advocacy, legal status of the counsel, qualification examination, Procedure for obtaining the status of counsel, internship of applicants for the status of counsel.

Ўзбекистон Республикасида адвокат стажёри, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, унга қўйилган талаблар ҳамда адвокат стажёрининг фаолиятини ташкил этиш тартиби Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 27 декабрдаги “Адвокатура тўғрисида”ги 349-И-сон, 1998 йил 25 декабрдаги “Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида”ги 721-И-сон Қонунлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2009 йил 27 мартдаги 79-мқ-сон буйруғига асосан тасдиқланган “Адвокат стажёрининг фаолиятини ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги низом (2009 йил 27 март, рўйхат рақами 1928)да белгиланган.

Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 27 декабрдаги “Адвокатура тўғрисида”ги 349-И-сон Қонунининг 3¹-моддасига мувофиқ, адвокат мақомига эга бўлишга талабгор шахсга бир неча талаблар қўйилган бўлиб, улардан бири адвокат стажёри сифатида стажировка ўташи ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 2 октябрдаги “Юридик ёрдам ва ҳуқуқий хизматлар кўрсатиш тизимини такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш